

Nr 141

Av herrar **Brundin** och **Kaijser**, *angående handläggningen av fall av misstänkt barnmisshandel.*

(Lika lydande med motion nr 163 i Andra kammaren)

Barnmisshandel utgör en mycket allvarlig men — tyvärr — vanlig form av rättsövergrepp i vårt samhälle. Den oväntat stora omfattningen av denna skrämmande företeelse har under senare år kommit att alltmer uppmärksammas. 1966 vidtogs lagstiftningsvägen åtgärder i syfte att motverka barnmisshandel. Emellertid kan knappast göras gällande att kompletteringen av 93 § barnavårdslagen och ändringen i den s. k. agaparagrafen i föräldrabalken skulle vara tillräckliga åtgärder. De brott det här är fråga om sker i stor utsträckning i det fördolda. Endast några av de grövsta fallen brukar kunna uppdragas och då i regel så sent att risken för allvarliga bestående psykiska och fysiska framtida men hos barnen är stor, i de fall de överlever misshandeln. En ännu inte avslutad undersökning på initiativ av 1965 års riksdag omfattande 119 kända fall av barnmisshandel under tiden 1957—1966 har genom publicerat material påvisat vilket utomordentligt allvarligt problem misshandeln utgör. I inte mindre än 15 av de undersökta fallen har den lett till döden. I lika många fall har den lett till bestående kroppsliga skador. De kroppsliga skadepåföljderna har givetvis varit svårast för de yngsta barnen i undersökningen.

Man måste ifrågasätta om inte åtgärderna för att stävja barnmisshandel f. n. är otillräckliga. Det har nämligen framkommit att endast en mycket ringa del av de barnmisshandelsfall som anmäls av läkare till barnavårdsnämnd kommer till polisens kännedom. De fall polisen får reda på är sådana där polismyndigheterna själva får ta emot anmälningar eller får direkt kännedom i samband med ingripanden vid lägenhetsbråk m. m. samt när misshandeln lett till döden. Detta är ett i sanning märkligt förhållande då läkaranmäld misshandel i regel av domstol skulle betecknas som grov, inte endast därför att offret nästan alltid varit värnlöst utan dessutom för att misshandeln av ett och samma barn mycket ofta tycks ske vid upprepade tillfällen. Dessutom är det i flera fall uppenbarligen direkt fråga om mordförsök. Detta styrks av ovan nämnda utredning. I 12 av de undersökta fallen hade nämligen misshandeln varit direkt ämnad att leda till respektive barns död, vilket också blev fallet i fyra av dessa tolv fall.

Att det således ej förekommit anmälningar om barnmisshandel från barnavårdsnämnderna till polisen trots att nämnderna fått ta emot en mängd anmälningar från medicinskt fackutbildad personal kan kanske motiveras

Bihang till riksdagens protokoll 1969. 3 saml. Nr 141—158

med att nämnderna inte vill äventyra allmänhetens tillit till dem själva och dessutom måhända önskar skydda anmälade läkare. Såvitt framgår av nu gällande föreskrifter för barnavårdsnämndernas handläggning av misshandelsfall finns heller ingen skyldighet att göra polisanmälan. Uppllysning om att brott förekommit medför enligt 23 kap. 6 § brottsbalken nämligen i och för sig ingen sådan anmälningskyldighet för vederbörande tjänsteman.

I de fall misstankarna om misshandel inte kan beläggas tillräckligt av barnavårdsnämnd för att skilja ett barn från de misstänkta vårdnadshavarna, eller då barnet i fråga av samma skäl måste lämnas tillbaka till dem efter kort tid, föreligger särskilt allvarliga risker för barnet. Trots misstanken om barnmisshandel återbördar man i sådana fall barnet till den farliga miljön därför att man inte vill göra polisanmälan av ovan antydda skäl. Detta måste anses vara en häpnadsväckande brist i rättssäkerhetskänslan. Alla skäl finns att ifrågasätta om ett sådant förfarings sätt ligger i lagens anda, eftersom barnmisshandel i förekommande fall sällan är en engångsföreteelse. I de fall misstankarna blivit styrkta av barnavårdsnämnds utredning (och i förekommande fall av polisutredning) är det nämligen klart belagt att samma vårdnadshavare misshandlat samma barn upprepade gånger. Följaktligen måste misstänkas att ett barn, som på grund av bristfälliga bevis av barnavårdsnämnd får stanna hos eller återlämnas till misstänkta vårdnadshavare, riskerar fortsatt misshandel. Polisanmälan för ingående utredning borde i sådana fall ligga närmast till hands. Skälen är uppenbara: *dels* har polisen sådana ytterligt avancerade tekniska och personella utredningsresurser till sitt förfogande att man har betydligt större möjligheter än en barnavårdsnämnd att fastställa fakta i tveksamma fall, *dels* — och framför allt — barnens rättssäkerhet måste till nära nog varje pris tillvaratas. Detta senare krav kan visserligen anses innebära ett ur allmän rättssäkerhetssynpunkt diskutabelt ställningstagande, men det måste anses än mer diskutabelt att inte ställa det med tanke på att de barn det här är fråga om är i alla avseenden så gott som försvarslösa. Denna uppenbara försvarslöshet illustreras av att om och när de har turen att få den hjälp som erfordras för att skydda sig kan det i regel ske först efter teknisk bevisning, eftersom de ofta är så unga att de inte lärt sig tala. Deras talan får i stället föras av de skador misshandeln medfört.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en skyndsam översyn av barnavårdsnämndernas instruktioner vad gäller handläggningen av misstänkta barnmisshandelsfall.

Stockholm den 22 januari 1969

Paul Brundin (m)

Rolf Kaijser (m)
